

KYRKOAVGIFTSPROGNOS – APRIL 2020

1.1 PROGNOSE FRÅN SKR: CORONAKRISEN MEDFÖR DJUP SVENSK LÅGKONJUNKTUR

I cirkulär 2020:20 presenterar Sveriges kommuner och regioner (SKR) en uppdaterad skatteunderlagsprognos, som sträcker sig fram till 2023.

De senaste månaderna har inneburit en global konjunkturlapp, med exceptionella ras för produktion, inkomster och sysselsättning i de flesta länder världen över. Osäkerheten är hög även på kort sikt och är kopplad till faktorer som smittspridning och vårdbehov, smittbegränsande åtgärder, politiska insatser för att stötta konjunkturen och hur stora effekterna blir på samhällsekonomin som följd av den initiala chocken. SKR räknar med att svensk BNP minskar i år med -4,1 procent.

Ovan nämnda drabbar sysselsättningen och lönesumman hårt och därmed också skatteunderlaget, trots de åtgärder som satts in för att dämpa pandemins effekter på svensk ekonomi. Skatteunderlaget för 2019 påverkas av åtgärder som ingår i ett av "krispaketet" som regeringen tidigare presenterat. Det gäller möjligheten för enskilda näringsidkare och handelsbolag att avsätta 100 procent av vinsten upp till en miljon kronor till periodiseringsfond när de deklarerar för 2019. Åtgärden syftar till att förbättra små företags likviditet, men beräknas samtidigt sänka 2019 års skatteunderlag med över en procent. För 2020 visar SKR:s scenario på ytterligare en inbromsning, till den lägsta ökningstakt som skatteunderlaget haft på 30 år. Orsaken är framförallt att den kraftiga minskningen av arbetade timmar i kombination med låga lönehöjningar innebär att lönesumman beräknas minska. Detta motverkas i viss mån av att de enskilda näringsidkarna väntas deklarerar större inkomster för 2020 än 2019, eftersom möjligheten att avsätta vinsterna till periodiseringsfond försvinner 2020. Utvecklingen för 2021 är uppjusterad på grund av att SKR i sitt nuvarande scenario räknar med en starkare konjunkturåterhämtning under 2021 än i februariprognosen, men då från en betydligt lägre nivå.

Följande tabell visar det senaste årets SKR-prognoser över skatteunderlagets nominella utveckling.

Tabell 1

Årlig förändring av skatteunderlaget enligt Sveriges kommuner och regioner

Beskattningsår	2019	2020	2021	2022	2023
April 2020	2,2	0,9	3,5	3,7	3,8
Februari 2020	3,2	2,4	3,1	3,8	3,8
December 2019	3,3	2,6	3,1	3,8	3,8
Oktober 2019	3,2	2,5	3,2	3,9	3,7
Augustiprognos 2019	3,1	3,1	3,0	3,7	

1.2 PANDEMINS PÅVERKAN PÅ MEDLEMSANTALET 2020

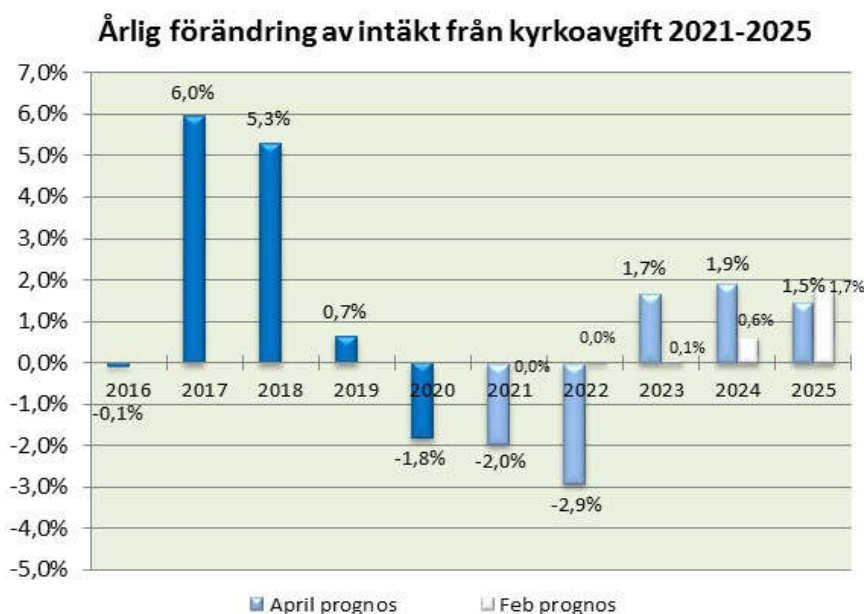
Studier av effekter på individnivå vid de senaste decenniernas kriser tyder inte på att arbetslöshet och minskad inkomst leder till ökade utträden – däremot är risken stor för ökade utträden om församlingar och pastorat höjer kyrkoavgiftssatserna. Denna intäktsprognos utgår från oförändrade kyrkoavgiftssatser under prognosperioden.

Generationsväxlingen väntas dock slå igenom hårdare under 2020 än tidigare beräknat på grund av kraftig överdödlighet bland äldre till följd av pandemin. Äldre personer är också i hög grad medlemmar i Svenska kyrkan. Vi antar här att den senaste månadens överdödlighet i Sverige p.g.a. covid-19 fortsätter året ut. Detta innebär i sig ett medlemstapp om cirka 6 200 personer eller 0,11 procent utöver den relativt nya medlemsprognosen, som föregående kyrkoavgiftsprognos från februari 2020 byggde på. Denna medlemseffekt under 2020 får i sin tur påverkan på intäkten från kyrkoavgiften år 2023.

1.3 PÅVERKAN PÅ KYRKOAVGIFTEN

När SKR:s prognos över skatteunderlagets utveckling och pandemins beräknade påverkan på medlemsantalet enligt ovan tillämpas för att beräkna intäkten från kyrkoavgiften för perioden 2021-2025, får vi en bild enligt diagram 1 nedan.

Diagram 1

Nedjusteringen av intäktsprognosen för 2021 hänger samman med tidigare nämnda regeländring om att enskilda näringsidkare får avsätta stora delar överskottet till periodiseringsfond i deklarationen för 2019. För intäktsår 2022 beror nedjusteringen i huvudsak på en stor nedgång under 2020 i sysselsättning och löneökningar till följd av pandemin. Dessa nedgångar väntas leda till att summan av medlemmarnas inkomster totalt sett minskar under 2020. SKR räknar sedan med en relativt stark konjunkturåterhämtning och skatteunderlagstillväxt redan under 2021. Till följd av detta kommer slutavräkningarna för åren 2021 och 2022 i form av rekylar inom 2023 och 2024 års intäkt från kyrkoavgiften, då avräkning görs mot 2021 och 2022 års låga nivåer på förskotten. Intäktsökningen under 2023 dämpas samtidigt något på grund av överdödlighet bland medlemmarna under 2020 till följd av pandemin.

Cirka 60 procent av Svenska kyrkans intäkter utgörs av kyrkoavgiften, samtidigt som personalkostnaderna har motsvarande andel på kostnadssidan. Diagram 2 nedan visar kyrkoavgiftsintäktens förändringstakt jämfört med lönekostnaden per anställd.¹

Diagram 2

Under de närmaste åren kan vi således vänta oss att ökningstakten på Svenska kyrkans enskilt största kostnad blir betydligt högre än ökningstakten på den enskilt största intäktskällan, kyrkoavgiften.

Diagram 3 nedan visar prognostiserad total intäkt från kyrkoavgiften för Svenska kyrkans församlingar, pastorat och stift som är baserad på SKR:s skatteunderlagsprognos från april 2020. Intäktsutvecklingen visas både i löpande priser (staplar) och i fast pris per 2020 (linje). Utvecklingen i fast pris är beräknad efter inflationsmålet KPIF (KPI med fast ränta).

När får konjunkturen genomslag på kyrkoavgiften?

En förändring i konjunkturen påverkar församlingarnas intäkter från kyrkoavgiften med två års fördröjning. Kommunalt beskattningsbara inkomster som medlemmarna uppstår år 2019 bildar underlag till förskottsutbetalning av kyrkoavgift år 2021. Eftersläpning är en fördel då den ger Svenska kyrkan bättre planeringsförutsättningar.

¹ Streckade linjer i diagram 2 är prognosvärden. Utfallsvärdena på löneökningstakten i diagrammet bygger på statistik över lönekostnad per anställd på församlingarnivå fram till 2018. Löneökningstaktens prognosvärden utgörs av SKR:s senaste bedömning av timlönernas utveckling i samhället enligt konjunkturlönestatistiken.

Diagram 3

De närmaste åren i väntar vi oss alltså att intäktsnivån, även uttryckt i löpande priser, sjunker förhållandevis kraftigt. Detta har inte hänt sedan åren efter finanskrisen. I löpande priser väntas, vid prognosperiodens slut, den intäktsnivå som gällde 2019 ännu inte ha återhämtats. Om man beaktar penningvärdets förändring, väntas intäktsnivån år 2025 bli cirka 1,3 miljarder kronor lägre jämfört med 2020. Denna utveckling ställer krav på stora kostnadsanpassningar inom Svenska kyrkan i närtid för att undvika större underskott i verksamheten under kommande år.

1.4 PROGNOSENTAGANDEN

Kyrkoavgiftsprognosen baseras på SKR:s senaste bedömning av skatteunderlagets utveckling. Till det har lagts en justering för effekten av fortsatt medlemsminskning enligt senaste långtidsprognos över medlemsutvecklingen. Särskild justering av medlemsförändringen för 2020 har gjorts med anledning av pandemin. Kyrkoavgiftssatserna har antagits ligga kvar på 2020 års nivå under hela prognosperioden.

Prognoser är inte facit!

En rad händelser kan leda till att den ekonomiska utvecklingen blir en annan än den som redovisas i en prognos. Till exempel beror arbetsmarknadens utveckling på såväl konjunkturella som strukturella förändringar. Osäkerheten illustreras ibland med ett osäkerhetsintervall runt prognosen. Prognoser ger dock en plattform att stå på, och de ger en bild av hur makroekonomiska förlopp hänger ihop. I massmedia ges ofta en endimensionell bild av prognoser, i termer av huruvida de träffar rätt eller inte. Men väsentligare än en prognos träffsäkerhet, är huruvida den analys som ligger bakom är relevant och tar hänsyn till befintlig information. En bra prognos kan slå fel på grund av yttre oförutsägbara händelser.